

Commissie Eindtermen
Accountantsopleiding

JAARVERSLAG 2008

1 januari 2008 – 31 december 2008

COMMISSIE EINDTERMEN ACCOUNTANTSOPLEIDING

INHOUDSOPGAVE

1. Verantwoording
2. Verslag van werkzaamheden
  - 2.1 Algemeen
  - 2.2 Organisatie
  - 2.3 Vaststellen van de eindtermen
  - 2.4 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen
  - 2.5 Toetsen van de praktijkstage aan de eindtermen
  - 2.6 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid
3. Vooruitblik 2009
4. Jaarrekening 2008

BIJLAGEN

1. Overzicht (neven)functies leden CEA
2. Samenstelling subcommissies
3. Overzicht aangewezen opleidingen

M MAZARS

ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISEURS
MAZARS PAARDEKOOPER JOFFM/NV

Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden

1. Verantwoording

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (hierna CEA) is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan te Amsterdam en brengt jaarlijks, conform artikel 74 van de Wet op de registeraccountants (Wra), verslag uit aan de Minister van Financiën. Dit jaarverslag bevat de verantwoording van de taken en werkzaamheden van de CEA en voorziet in de financiële verantwoording over het boekjaar. Het jaarverslag is door de CEA vastgesteld in haar vergadering van 25 maart 2009. De jaarrekening 2008 is voorzien van een accountantsverklaring door Mazars Paardekooper Hoffman N.V. Een exemplaar van dit verslag wordt gezonden aan de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA) en het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA).

M **MAZARS**

ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISERS
MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMAN N.V.

Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden

Verslag van werkzaamheden

2.1 Algemeen

Nadat eind 2007 de universitaire accountantsopleidingen (met uitzondering van de accountantsopleiding van de Universiteit van de Nederlandse Antillen) waren aangewezen, zijn in dit verslagjaar de hbo accountantsopleidingen aangewezen. Hiermee heeft de commissie een belangrijke taak afgerond. De komende jaren staan in het teken van het toezicht op de blijvende borging van de eindtermen door alle opleidingen. Daartoe voert de commissie periodiek, in principe elke twee jaar, beleidsgesprekken met alle opleidingen. De nieuwe cyclus van beleidsgesprekken bij zowel de hbo- als de wo-opleidingen is in 2008 gestart.

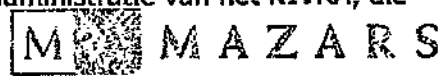
Veel aandacht is uitgegaan naar de totstandkoming van de eindtermen voor de praktijkopleiding. In het vorige verslagjaar zijn de theoretische eindtermen vastgesteld en de commissie had zich tot doel gesteld om in 2008 de eindtermen voor de praktijkopleiding vast te stellen. Door de verschillen in de praktijkopleiding van NOvAA en NIVRA en de voorgenomen fusie van beide beroepsorganisaties is dit traject tijdelijk aangehouden en is een overgangsregeling getroffen. Als gevolg hiervan is ook het toezicht op de naleving van deze praktische eindtermen afgelopen jaar nog niet gestart. Ook de behandeling van aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid hebben afgelopen jaar veel tijd gevegd, in het bijzonder een procedure waarbij naast een bezwaarprocedure door de aanvrager ook een beroepsprocedure is ingesteld. De commissie heeft in 2008 in totaal 11 maal vergaderd, waarvan twee keer telefonisch. Gedurende het verslagjaar heeft de commissie gesproken met stakeholders in het onderwijs- en beroepenveld. De commissie wil deze contacten komende jaren uitbreiden naar vertegenwoordigers van gebruikers van accountantsdiensten.

2.2 Organisatie

De commissie bestaat uit vijf door de Minister van Financiën op persoonlijke titel benoemde leden. In de samenstelling van de commissie zijn geen wijzigingen opgetreden. De bestuurstermijn van alle leden loopt tot 1 oktober 2011. De commissie heeft ook dit jaar haar eigen functioneren geëvalueerd. Om de continuïteit van het functioneren van de commissie te waarborgen zal een rooster van aftreden worden opgesteld. Daarnaast is de commissie van mening dat een uitbreiding met twee leden gewenst is. Deze uitbreiding maakt het mogelijk om enige vorm van specialisatie door te voeren binnen de commissie. Het tijdsbeslag op de commissieleden is aanzienlijk en alle commissieleden, behoudens de voorzitter, hebben een actieve functie in het accountantsberoep. Tevens overweegt de commissie om specifiek ten behoeve van het toezicht op de opleidingen assessoren aan te stellen die de commissie ondersteunt bij haar werkzaamheden.

De commissie wordt ondersteund door een secretariaat. De formatie van het secretariaat is met ingang van 2008 uitgebreid met de functie van vaktechnisch medewerker. Extra ondersteuning van het secretariaat is gewenst om naast de lopende werkzaamheden ook voldoende aandacht te kunnen besteden aan de beleidsvorming (op langere termijn). Deze functie kon in het verslagjaar helaas nog niet ingevuld worden. Van de medewerkers – de secretaris en twee stafmedewerkers – werd in het verslagjaar wederom een forse inspanning gevraagd. De CEA heeft de wervingsactiviteiten geïntensiveerd en hoopt in 2009 in de bestaande vacature te kunnen voorzien.

Met ingang van het boekjaar 2008 beheert de CEA zelf haar financiële middelen en verzorgt zij zelf de financiële administratie. Tot 31 december 2007 beschikte de CEA niet over eigen middelen en liepen alle transacties via de administratie van het NIVRA, die ook de financiële administratie verzorgde.

ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISEURS
MAZARS PAADEKCOOPER HOEFMANN NV
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden

In overleg met het ministerie van Financiën zijn de commissie en het secretariaat, gehulps vest bij het NIVRA. Het NIVRA heeft in het voorjaar van 2008 een nieuw kantoorpand betrokken. De medewerkers van de CEA zijn in dienst van het NIVRA en worden 'gedetacheerd' bij de commissie. Door het NIVRA is de dienstverleningsovereenkomst met de CEA en de andere bij het NIVRA gehulps veste gelieerde organisaties per 1 mei 2008 opgezegd. Een nieuwe overeenkomst ligt voor beoordeling bij het ministerie van Financiën die, omdat de CEA geen rechtspersoonlijkheid bezit, de overeenkomst namens de CEA zal ondertekenen.

Samenstelling commissie:

drs. L.E.H. Vredevoogd	voorzitter
prof.dr. P.W.A. Eimers RA	leden
M. Koestering AA	
H. Moesbergen AA	
prof.dr. P. Wallage RA	plaatsvervangend voorzitter

Samenstelling bureau:

J.P.M.J. Leerenveld RA RE	secretaris
Vacature	vaktechnisch medewerker
mw. drs. J. Dankbaar	stafmedewerker
mw. T. Schmidt	stafmedewerker

In bijlage 1 is een overzicht van de (neven)functies van de commissieleden opgenomen.

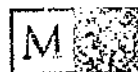
2.3 Vaststellen van de eindtermen

De CEA stelt overeenkomstig artikel 56* Waa respectievelijk artikel 69 Wra eindtermen vast voor zowel de theoretische opleiding als de praktijkopleiding. De eindtermen dienen als referentiekader voor de bachelor- en masteropleidingen, de postinitiële opleidingen en de praktijkopleiding.

o **Theoretische eindtermen**

Eind vorig jaar heeft CEA de eindtermen voor de theoretische opleiding tot accountant vastgesteld. Deze eindtermen zijn van kracht met ingang van het studiejaar 2008-2009, rekening houdend met een invoeringstermijn van maximaal twee jaar. Dit jaar heeft de CEA, in overleg met de onderwijsinstellingen, een overgangsregeling vastgesteld voor studenten die voor de implementatie van de nieuwe eindtermen al gestart zijn met een accountantsopleiding. Deze overgangsmaatregel houdt in dat de examenprogramma's 2006-2007 van het examenbureau AA en RA samen met de door de CEA in 2007 vastgestelde aanvullingen als eindtermen in de zin van de wet gelden, waarbij de opleidingen de actualiteit van het programma moeten blijven waarborgen.

Voor de periodieke actualisering van de theoretische eindtermen heeft de CEA een adviescommissie ingesteld de Commissie Onderhoud Eindtermen (COE). Deze adviescommissie zal de CEA jaarlijks adviseren over eventuele aanpassing van de eindtermen. Deze aanpassingen beperken zich voornamelijk tot het actueel houden van de vastgestelde eindtermen. Herziening van de structuur en opzet van de eindtermen is pas over enkele jaren aan de orde.

MAZARS

ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISEURS
MAZARS FAARDEKOOPER HOFFMAN NV

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden

o Eindtermen praktijkopleiding

Eind 2007 is door een gezamenlijke werkgroep van beide beroepsorganisaties een haalbaarheidsonderzoek gestart naar de mogelijkheid om tot één set eindtermen te komen voor de praktijkopleiding van zowel NOVAA als NIVRA. Geconstateerd is dat de verschillen in opzet en uitvoering van de beide praktijkopleidingen te groot zijn om nu al tot één set van eindtermen te komen. Met het oog op de voorgenomen fusie tussen NOVAA en NIVRA en de mogelijke (synergie)gevolgen voor de opleidingstrajecten, heeft de CEA besloten het haalbaarheidsonderzoek vooralsnog op te schorten.

Aan de beroepsorganisaties is voorgesteld om, in afwachting van de uitkomsten van de voorgenomen fusie, tot een overgangsregeling te komen. De overgangsregeling behelst het continueren van de bestaande inhoudsvereisten van de praktijkopleidingen van NOVAA en NIVRA, waarbij deze eisen worden verwoord in termen van eindtermen die voor de CEA toetsbaar zijn. Deze beschrijving hanteert de CEA dan als eindtermen in de zin van de wet. Daarbij zullen naast de inhoudsvereisten van de praktijkopleiding nadrukkelijk ook inhoud worden gegeven aan de omvang (normering tijdsbesteding controlewerkzaamheden) en het niveau waarop de stagewerkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Een aanduiding van de minimaal te besteden uren aan controlewerkzaamheden zal onvermijdelijk deel uitmaken van de toekomstige set van eindtermen voor de praktijkopleiding. Hoewel de wetgever aan het vaststellen van de eindtermen door de CEA geen termijn heeft gesteld, geldt de overgangsregeling voor maximaal twee jaar. In afstemming met de beide beroepsorganisaties zal regelmatig bekeken worden wanneer het traject van opstellen van eindtermen voor de praktijkstage hervat kan worden.

2.4 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen

o Aanwijzing hbo-postbachelor AA opleidingen

Nadat in 2007 de Nederlandse universitaire accountantsopleidingen zijn aangewezen, heeft de CEA dit boekjaar de aanvragen voor een aanwijzing van de hbo-accountantsopleidingen tot Accountant-Administratieconsulent behandeld. De CEA heeft als taak om opleidingen aan te wijzen die geheel of gedeeltelijk voldoen aan de eindtermen voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd in overeenstemming met artikel 5a.9 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Whw). Alle bekostigde en enkele niet-bekostigde initiële hbo-opleidingen (bachelor Accountancy), worden uit hoofde van de Whw elke zes jaar geaccrediteerd door de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). Deze opleidingen behoeven in principe geen aanwijzing van de CEA. Per 31 december 2008 verliep de accreditatie van de meeste bachelor Accountancy opleidingen. Voor die opleidingen zijn in 2007 en 2008 de gebruikelijke visitaties uitgevoerd, die voor de NVAO de basis vormden voor besluitvorming over de accreditatie. De postinitiële vervolgoopleidingen (postbachelor AA) worden niet geaccrediteerd overeenkomstig de Whw en moeten derhalve door de CEA worden aangewezen.

Gegeven de wettelijke bepaling ter zake de aanwijzingsbevoegdheid van de CEA, kan de CEA pas een aanwijzing aan de postinitiële opleidingen geven als zij kennis heeft kunnen nemen van de bevindingen en besluiten omtrent de visitatie en accreditatie van bacheloropleidingen Accountancy. Bij het aanwijzen van de postinitiële opleidingen heeft de CEA dan ook nadrukkelijk gekeken naar de inhoudelijke kwaliteit van de bacheloropleidingen Accountancy. De NVAO beoordeelt de basiskwaliteit van opleidingen en uit dien hoofde, op meer globaal niveau, de inhoud van de opleidingen. De CEA heeft echter tot taak om expliciet vast te stellen dat de eindtermen worden gerealiseerd. Om ondanks het verschil in doel en reikwijdte van de visitaties en accreditaties, toch gebruik te kunnen maken van de uitkomsten daarvan zijn in 2007 met vertegenwoordigers van het hbo en de NVAO, afspraken gemaakt over de samenstelling van de visitatiepanels. Overeengekomen is dat in de visitatiepanels in ieder geval door de CEA benoemde

deskundigen (waaronder AA's en RA's) zitting hebben, die de inhoud en organisatie van de opleiding beoordelen in het licht van de door de CEA vastgestelde eindtermen.

Voor een groot aantal hbo-opleidingen heeft de CEA pas in de laatste weken van 2008 en voor een aantal zelfs pas begin 2009, kennis kunnen nemen van de visitatierapporten en accreditatiebesluiten. Dit heeft gevolgen gehad voor de besluitvorming door de CEA over de aanwijzingen. Uiteindelijk hebben alle postbachelor AA opleidingen die een aanvraag hebben ingediend, een aanwijzing van de CEA gekregen. Eén opleiding heeft een voorwaardelijke aanwijzing gekregen, omdat de CEA bedenkingen had bij de borging van de actualiteit van de eindtermen. De betreffende opleiding is verzocht de geconstateerde tekortkomingen nog in 2009 te verhelpen en de CEA zal hierop toezien. Bij een beperkt aantal andere opleidingen heeft de CEA op grond van de bevindingen van de visitaties van de bacheloropleidingen Accountancy, de nodige aandachtspunten en kanttekeningen geplaatst. Deze zijn, met het verzoek om hier gerichte actie op te ondernemen, bekendgemaakt aan de betreffende opleidingen. De CEA zal, onder andere via de periodieke beleidsgesprekken met de opleidingen, de follow-up hiervan bewaken.

Voor een overzicht van alle aangewezen opleidingen en de geldigheidsduur, wordt verwezen naar bijlage 3 van het jaarverslag. Een actueel overzicht van alle aangewezen opleidingen is ook te vinden op de website van de CEA.

In navolging van de universitaire accountantsopleidingen heeft de CEA bij de aanwijzing bepaald dat hbo-opleidingen aan afgestudeerden een theoretisch getuigschrift AA verstrekken, als zij de gehele theoretische opleiding hebben afgerond. Dit omvat de initiële bacheloropleiding Accountancy en de postbacheloropleiding AA¹. Een (overkoepelend) theoretisch getuigschrift AA, dat de gehele opleiding omvat, geeft duidelijkheid naar zowel studenten als de beroepsorganisatie dat alle eindtermen van de opleiding tot AA zijn behaald. Het legt ook een duidelijke verantwoordelijkheid bij de opleidingsinstelling waarbij een student afstudeert om vast te stellen dat een kandidaat gedurende zijn of haar opleidingstraject aan alle eindtermen van de opleiding heeft voldaan. De CEA is van mening dat in het vervolg alleen op deze wijze de toelating tot de praktijkstage en inschrijving in het register (op een verantwoorde manier) kunnen plaatsvinden.

o Aanwijzing professional masteropleidingen AA

Een viertal hogescholen heeft, in samenwerking met de NOVAA, het initiatief genomen om een geheel nieuwe postinitiële hbo-accountantsopleiding te starten. Dit betreft de professional masteropleiding Accounting en Auditing. Voor deze opleiding vragen de betreffende hogescholen een accreditatie aan bij de NVAO, met het oog op de graadverlening van professional master. De betreffende hogescholen moeten bij de CEA een aanwijzing aanvragen, zodat afgestudeerden in aanmerking kunnen komen voor inschrijving in het accountantsregister van de NOVAA. Tussen de hogescholen, NVAO en CEA zijn afspraken gemaakt die zien op maximale samenwerking in het traject van accreditatie en aanwijzing.

o Aanwijzing accountantsopleiding UNA - Curises

Per 1 januari 2008 zijn de universitaire accountantsopleidingen aangewezen, behoudens de accountantsopleiding van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA). De UNA heeft op 1 juli 2008 een aanvraag ingediend voor een aanwijzing voor de volledige theoretische opleiding tot registeraccountant van de Universiteit van de UNA, die bestaat uit:

¹ Enkele particuliere opleidingen hanteren een andere structuur, waarbij een initiële, niet-accountancy bacheloropleiding wordt gevolgd door een specifiek accountancyprogramma (2^e fase vakken uit Examenprogramma AA 2006-2007). Het totale programma komt uiteraard overeen met een bacheloropleiding Accountancy gevolgd door een postbachelor AA.

- de opleiding Bachelor of Science Accounting, die wordt verzorgd door de Sociaal Economische Faculteit van de UNA, en
- de opleiding Master of Science Accounting, met afstudeerrichting Accounting & Assurance (master) en afstudeerrichting Registeraccountant (postmaster), die - In opdracht van en onder verantwoordelijkheid van de UNA - wordt verzorgd door de Stichting Curaçao Institute for Social en Economic Studies (CURISES).

De CEA heeft deze aanvragen als één aanvraag in de zin van artikel 69 Wra beschouwd, omdat de UNA een getuigschrift afgeeft dat de volledige theoretische opleiding omvat en elk van de opleidingen (opleidingsonderdelen) afzonderlijk niet voldoet aan de vastgestelde eindtermen.

De reden dat de aanvraag pas in 2008 is gedaan en behandeld, is omdat de UNA niet onder (het accreditatiestelsel van) de Whw valt. Als gevolg daarvan moest de CEA zelf, naast de postinitiële opleiding, ook het initiële deel van de opleiding beoordelen. De CEA heeft daartoe dit verslagjaar een bezoek gebracht ter plaatse en gesprekken gevoerd met management, docenten en studenten. De CEA heeft zowel de bachelor-, de master- als de postmasteropleiding inhoudelijk beoordeeld. Daarbij steunde de CEA voor de master- en postmasteropleiding in belangrijke mate op het visitatierapport van de QANU van juni 2007. Omdat de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) in samenwerking met CURISES de kernvakken in de postmasteropleiding op Curaçao verzorgt, heeft afstemming met de EUR plaatsgevonden.

Medio 2008 heeft de UNA de samenwerkingsovereenkomst met CURISES opgezegd. Dit heeft geleid tot een gerechtelijke procedure van CURISES tegen de UNA, die ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag, nog niet tot een definitieve uitkomst heeft geleid. Daarnaast heeft het verbreken van de overeenkomst geleid tot studenten- en docentenprotesten, uitval van lessen in voornamelijk het initiële onderwijs en is een onduidelijke bestuurlijke situatie ontstaan. De minister van onderwijs van Curaçao heeft onderzoek laten doen naar de gerezen problemen en de onderzoekscommissie heeft adviezen gegeven, waarvan de uitvoering geruime tijd in beslag zal nemen.

Het verloop van de aanvraagprocedure en de definitieve besluitvorming over de aanvraag zijn sterk beïnvloed door de hierboven beschreven gevolgen van het verbreken van de samenwerkingsovereenkomst tussen UNA en CURISES. Door tussenkomst van de rechter hebben UNA en CURISES uiteindelijk, afspraken gemaakt over de wijze van beëindiging van de samenwerking. Hierdoor is voorkomen dat de huidige studenten in de eindfase van de accountantsopleiding de dupe zouden worden van het conflict, omdat de CEA geen aanwijzing kon geven, totdat er duidelijkheid zou bestaan over de bestuurlijke situatie rondom de accountantsopleiding. Door het beëindigen van de samenwerking tussen UNA en CURISES zijn er twee situaties ontstaan met betrekking tot de accountantsopleiding te Curaçao. Te weten:

1. de situatie die beheerst werd door de samenwerkingsovereenkomst en die wordt afgebouwd (hierna te noemen de overgangssituatie), en
2. de nieuwe, toekomstige situatie(s), waarbij partijen zelfstandig of via een nieuwe samenwerkingsvorm, de opleiding tot registeraccountant of onderdelen daarvan zullen gaan verzorgen.

De CEA heeft op 23 februari 2009 uiteindelijk een aanwijzing verstrekt aan uitsluitend de accountantsopleiding in de overgangssituatie. Voor de nieuwe, toekomstige situatie(s) zullen partijen desgewenst een nieuwe aanvraag voor een aanwijzing bij de CEA moeten indienen.

De situatie rondom de accountantsopleiding te Curaçao baarde de CEA ernstige zorgen en zij zal de nakoming van gemaakte afspraken door partijen, dan ook nauwlettend volgen en waar nodig gepaste maatregelen treffen.

 MAZARS
 ACCOUNTANTEN EN BELASTINGADVISEURS
 MAZARS FAARDEKOPER HOOGMAN NV

Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden

- o **Beleids gesprekken**

Zoals aangekondigd tijdens de kennismakingsgesprekken in 2007 is de CEA dit verslagjaar gestart met de eerste cyclus van beleids gesprekken. Doel van de beleids gesprekken is om na te gaan of de kwaliteit van de (post)bachelor en (post)master accountantsopleidingen blijvend wordt geborgd. Belangrijke onderwerpen van gesprek zijn de actuele beroeps- en onderwijsontwikkelingen, curriculumontwikkelingen en de kwaliteitszorg van de opleiding en toetsingen. In totaal heeft de CEA dit verslagjaar bij 12 hbo-opleidingen en drie universitaire opleidingen een beleids gesprek gevoerd.

- o **Landelijke examens**

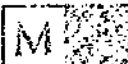
Met Ingang van het studiejaar 2008-2009 berust het toezicht op de examens volledig bij de onderwijsinstellingen zelf. De afspraken over de wijze van toezicht op de landelijke examens, zoals dat door de voormalige examenbureaus werd gedaan, waren gecontinueerd tot en met het studiejaar 2007-2008. De CEA hecht grote waarde aan landelijke examens in het accountancyonderwijs. Nu nog bestaan er afzonderlijke examencircuits voor het bekostigde en particuliere onderwijs (AC-scholenoverleg respectievelijk Vereniging van aangewezen accountancy opleidingen (VAAC) en de NOVAA-beroepsopleiding). De VAAC en de NOVAA-beroepsopleiding zijn voor de komende vijf jaar overgekomen om een gezamenlijk examencircuit te vormen. Het AC-scholenoverleg bepaalt jaarlijks of, en voor welke vakken zij hierin participeert, wat bijvoorbeeld voor het vak Leer van de Accountantscontrole voor het studiejaar 2008-2009 is afgesproken.

2.5 Toetsen van de praktijkstage aan de eindtermen

De commissie heeft aan deze taak nog maar beperkt aandacht kunnen schenken door het ontbreken van vastgestelde eindtermen. Nu via een overgangsregeling begin 2009 eindtermen van kracht zullen worden, zal de commissie de noodzakelijke toezichtactiviteiten begin 2009 opstarten. Naast periodiek overleg met de Raad voor de Praktijkopleiding van de NOVAA en het Stagebestuur van het NIVRA zal de CEA ook zelf kennis nemen van de werkzaamheden van de beroepsorganisaties, stagebureaus en examinatoren ter zake de inrichting en uitvoering van de praktijkstage. Waar nodig zal de commissie, uitgaande van een risicobenadering, zelf toetsingswerkzaamheden uitvoeren om vast te stellen dat de eindtermen adequaat worden geborgd.

2.6 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid

De CEA heeft dit jaar vijf aanvragen behandeld, waaronder één aanvraag die per ultimo 2007 al in behandeling was. Deze laatste aanvraag betreft een herhaalde aanvraag van een Nederlandse AA die, op grond van een erkenning in een ander EU-land, een verklaring van vakbekwaamheid bij de CEA overeenkomstig artikel 78 Wra heeft aangevraagd. De CEA acht een dergelijke (U-bocht)constructie in strijd met de wetgeving, in casu Europese erkenningsregeling, en heeft de aanvraag naast formele redenen ook inhoudelijk afgewezen. De betrokkene heeft tegen dit besluit vervolgens bezwaar aangetekend. Het bezwaarschrift is voorgelegd aan de externe bezwarencommissie van de CEA. Mede op grond van het advies van de bezwarencommissie heeft de CEA het bezwaarschrift uiteindelijk ongegrond verklaard. De betrokkene is tegen dit besluit in beroep gegaan bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB). Eind 2008 heeft de commissie haar verweerschrift bij het CBB ingediend. De beroepszaak dient naar verwachting volgend voorjaar. Vanwege de complexiteit van deze casus heeft de commissie zich juridisch laten bijstaan bij zowel de voorbereiding van het primaire besluit, de bezwaarprocedure als de beroepsprocedure.

 MAZARS

ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISEURS
MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMAN NV

Gewaanmerkt voor identificatiedoeleinden

Een overzicht van de afhandeling en status van alle aanvragen is aan het einde van deze paragraaf opgenomen.

De CEA heeft de criteria ten behoeve van het afgeven van een verklaring van vakbekwaamheid in het verslagjaar verder verfijnd. Van aanvragen van personen met een accountantsdiploma van binnen de EU/EER moet duidelijk zijn dat de betreffende kwalificatie is verkregen door het afronden van een opleiding en niet door middel van het opeenvolgend toepassen van de Europese erkenningsrichtlijn. Ook heeft de CEA een maximale termijn van twee jaar verbonden aan de periode tussen het besluit tot toelating tot de examens Nederlands recht en gedrags- en beroepsregels en de afgifte van een verklaring van vakbekwaamheid. Deze maatregel is getroffen om de actualiteit van de kennis van betrokken personen te borgen.

Bij aanvragen van personen van buiten de EU/EER vormt de beoordeling van de praktijkcomponent van de accountantsopleiding vaak een probleem. Omdat de opleiding tot wettelijk controleur binnen de EU uit zowel een theoretisch deel als een praktijkdeel bestaat, moet bij toelating van buitenlandse accountants van buiten de EU/EER de gelijkwaardigheid van beide opleidingsdelen vastgesteld worden. Bij een strikte interpretatie van de Nederlandse eisen stranden veel aanvragers, omdat een praktijkopleiding buiten de EU vaak niet bestaat of anders is ingericht. De CEA beoordeelt in het vervolg de materiële overeenstemming met de Nederlandse eindtermen en in mindere mate of aan de formele vereisten is voldaan, zoals het vereiste van een afsluitend examen.

De CEA signaleert dit verslagjaar een opvallende toename in het aantal informatieverzoeken van buitenlandse accountants over de wijze waarop zij in Nederland als accountant kunnen worden toegelaten.

Overzicht aanvragen verklaring van vakbekwaamheid

	Aantal ex. Art. 57 Waa	Aantal ex. Art. 78 Wra	Totaal aantal

Aanvraag toelating examens Nederlands recht en gedrags- en beroepsregels

In portefeuille per 31-12-2007	-	1	1
Nieuwe aanvragen na 1-1-2008	4	1	5
Niet in behandeling	3	-	3
Negatieve beschikking	1	1	2
Positieve beschikking	-	1	1
In portefeuille per 31-08-2008	-	-	-

Besluit verklaring van vakbekwaamheid	-	-	-

Het afgeven van een verklaring van vakbekwaamheid verloopt in twee fasen. Eerst stelt de CEA vast of de opleiding van de aanvrager gelijkwaardig is aan de Nederlandse (AA of RA) opleiding. Indien daarvan sprake is, krijgt de aanvrager een beschikking die recht geeft op deelname aan de examens Nederlands recht en gedrags- en beroepsregels bij ofwel de NOvAA of het NIVRA. Deze examens moeten vervolgens, binnen de door de CEA gestelde termijn van twee jaar, met goed gevolg zijn afgelegd om de uiteindelijke verklaring van vakbekwaamheid van de CEA te verkrijgen, waarmee betrokkenen ingeschreven kunnen worden in een accountantsregister.

MAZARS

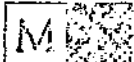
ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISEURS
MAZARS PAARDEKOPPER HOEFMAN NV

Gewaarmerkt voor identiteitsdoeleinden

Alle drie de aanvragen van buitenlandse accountants van buiten de EU/EER zijn buiten behandeling geplaatst omdat de betreffende aanvragers niet de noodzakelijke documentatie hebben aangeleverd. De commissie was hierdoor niet in staat om de gelijkwaardigheid van de accountantsdiploma's te beoordelen en kon daarom niet tot een besluit komen. De persoon die toegelaten is tot de examens Nederlands recht en gedrags- en beroepsregels betrof een Franse accountant die over een Frans accountantsdiploma beschikte.

Dit verslagjaar zijn nog geen verklaringen van vakbekwaamheid verstrekt, omdat de personen die hiervoor in aanmerking komen nog geen examens Nederlands recht en gedrags- en beroepsregels hebben kunnen afleggen. De grondslag voor de verordeningen waarin deze examens worden geregeld, bestaat pas sinds de invoering van de Wet tuchtrechtspraak per 25 augustus 2008. De verordeningen worden per 1 januari 2009 van kracht.

De CEA heeft in het boekjaar één klacht ontvangen van een persoon die een aanvraag voor een verklaring van vakbekwaamheid had ingediend. Deze klacht is overeenkomstig de bepalingen van de Algemeen wet bestuursrecht behandeld. De klacht is door de CEA ongegrond verklaard.

 MAZARS

ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISEURS
MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMANN NV

Gewaarmerkt voor identificeerdoeleinden

3. Vooruitblik 2009

Het komende jaar staat vooral in het teken van het toezicht op de theoretische opleidingen en praktijkopleidingen. Eind 2009 zal de eerste tweejaarscyclus van beleidsgesprekken worden afgerond en kan de CEA de stand opmaken van de wijze waarop de eindtermen door de opleidingen worden geborgd. Ook bestaat dan duidelijkheid over de wijze waarop de nieuwe eindtermen door de opleidingen worden vormgegeven. De commissie overweegt om de opzet van de beleidsgesprekken aan te passen waardoor specifiek – vanuit een risicobenadering – naar de borging van de eindtermen zal worden gekeken. Daartoe wil zij specifieke thema's en onderwerpen benoemen die centraal zullen staan in de beleidsgesprekken. De commissie kiest zo voor diepgang in plaats van breedte. Zij overweegt om zich bij haar gesprekken bij te laten staan door visitatoren die specialist zijn op de thema's en onderwerpen die voor een beleidscyclus zijn vastgesteld.

De voorbereiding van de beleidsgesprekken en het proces van aanwijzingen vergt een forse inspanning van het bureau en de commissie. De CEA wil deze processen verder professionaliseren door het invoeren van een monitoringsysteem. Belangrijke componenten van een dergelijk systeem zijn: document management al dan niet met work flow ondersteuning en het gebruik maken van kwalitatieve analyse software.

Het toezicht op de praktijkopleidingen van NOvAA en NIVRA vormt eveneens een speerpunt voor 2009. Met de beroepsorganisaties zullen concrete afspraken worden gemaakt over de manier waarop de CEA invulling zal geven aan het toetsen van de praktijkopleidingen aan de eindtermen.

De evaluatie van het functioneren van de commissie eind 2008 heeft een beeld opgeleverd van de beleidsagenda voor de komende jaren, waaraan stapsgewijs invulling zal worden gegeven. Belangrijke onderwerpen daarin zijn: de gevolgen van de mogelijke fusie van NOvAA en NIVRA, de herziening van de accountantswetgeving, internationale ontwikkelingen in het accountantsberoep en regelgeving.

M MAZARS

ACCOUNTANTS EN ERFFASTINGEN
MAZARS PAARDENCOOPER WOFFLAAN 14

Geweermerkt voor identificatie op het

4. Jaarrekening 2008

Balans

	2008	2007		2008	2007
	€	€		€	€
Activa			Passiva		
Vorderingen	6.275	193.514	1 Kortlopende schulden	248.967	249.939
Bank	242.692	56.425	2		
	248.967	249.939		248.967	249.939

Staat van baten en lasten

	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €	Herziene begroting 2008 €	1-1-2007 t/m 31-12-2007 €
Baten			
Bijdragen beroepsorganisaties	552.915	706.000	523.010 4
Financiële baten	6.275	0	0 5
Totaal baten	559.190	706.000	523.010
Lasten			
Bureaunkosten	372.759	467.500	331.109 6
Commissiekosten	101.468	137.500	114.354 7
Overige lasten	84.963	101.000	77.547 8
Totaal lasten	559.190	706.000	523.010
Saldo van baten en lasten	0	0	0

M MAZARS

ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISEURS
MAZARS PAARDEKOOPER HOFKAMP NV

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden

TOELICHTING

Algemeen

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan. De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is ingesteld per 1 oktober 2006 als gevolg van de implementatie van de Wet toezicht accountantsorganisaties. De taken van de commissie zijn geregeld in de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten en de Wet op de Registeraccountants en omvatten:

- o het vaststellen van de eindtermen van de accountantsopleidingen in Nederland;
- o het aanwijzen van de opleidingen die het theoretisch deel van de accountantsopleiding geheel of gedeeltelijk verzorgen voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd overeenkomstig de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- o het toetsen van de praktijkstage aan de mate waarin wordt voldaan aan de eindtermen;
- o het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid.

Het boekjaar 2008 loopt van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2008. Als vergelijkende cijfers zijn de gegevens van het boekjaar 2007 opgenomen, wat het eerste volledige boekjaar van de commissie was.

De begroting 2008 is, overeenkomstig artikel 73, vierde lid van de Wet op de registeraccountants, op 23 april 2007 goedgekeurd door de Minister van Financiën. Nadien heeft een herziening plaatsgevonden in verband met uitbreiding van de bezetting van het secretariaat. De herziene begroting 2008 is op 21 maart 2008 door de Minister van Financiën goedgekeurd. In de toelichting per post van de staat van baten en lasten worden de cijfers over 2008 zowel geanalyseerd ten opzichte van de begrote bedragen als de werkelijke bedragen van 2007.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De in de jaarrekening verantwoorde bureaustkosten betreffen de werkelijke personeelskosten van de secretariaatsmedewerkers, zoals doorbelast door het NIVRA, verhoogd met een opslag voor sociale lasten en overhead en bedragen voor huur, overhead en werkplekken.

MAZARS

ACCOUNTANTS EN BELASTEN ADVISORS
MAZARS PARGROENOPPER HOFFMAN NV

Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden

Balans op 31 december

	31-12-2008	31-12-2007
	€	€
ACTIVA		
(1) Vorderingen		
Nog te ontvangen rentebaten over boekjaar	6.275	-
Te vorderen van beroepsorganisatie	-	193.514
	<u>6.275</u>	<u>193.514</u>

Betreft de rentebaten over het boekjaar van de spaarrekening die de commissie bij de Postbank aanhoudt.

De vordering op de beroepsorganisatie in 2007 betrof het aandeel van de NOvAA in de kosten van de CEA, die nog niet was geïnd. Per 31 december 2008 bestaat een verplichting aan de betreffende beroepsorganisatie.

(2) Bank

Girorekening	2.692	56.425
Spaarrekening	<u>240.000</u>	<u>-</u>
Totaal banksaldi per 31 december	<u>242.692</u>	<u>56.425</u>

De commissie beschikt regelmatig over overtollige liquide middelen, zijnde het verschil tussen de ontvangen voorschotten van de beroepsorganisaties in de bijdrage van de lasten van de commissie en de betaalde lasten. De overtollige liquide middelen worden tijdelijk op een spaarrekening gezet. Het saldo per 31 december wordt verklaard doordat het NIVRA per balansdatum nog geen bureaunkosten over 2008 aan de commissie heeft doorbelast.

	31-12-2008	31-12-2007
	€	€
PASSIVA		
(1) Kortlopende schulden		
Verschuldigd aan beroepsorganisaties	217.714	193.514
Vooruitontvangen bedragen	0	56.425
Nog te betalen honoraria	16.537	0
Nog te ontvangen facturen	<u>14.716</u>	<u>0</u>
Totaal per 31 december	<u>248.967</u>	<u>249.939</u>
Verschuldigd aan beroepsorganisaties		
Het verloop van de post was als volgt:		
Saldo te vorderen van de NOvAA op 1 januari	(193.514)	(29.931)
Ontvangst	193.514	29.931
Bijdrage in de lasten van het boekjaar	(204.579)	(193.514)
Ontvangen voorschotbijdragen	<u>205.720</u>	<u>-</u>
Saldo op 31 december	<u>1.141</u>	<u>(193.514)</u>

MAZARS
 ACCOUNTING & FINANCIAL SERVICES
 MAZARS DAADEKOOPER INTERIM NV
 Gewaarmerkt voor identiteitsdoelinden

	31-12-2008	31-12-2007
	€	€
Saldo verschuldigd aan het NIVRA op 1 januari	193.514	29.931
Betaling	(193.514)	(29.931)
Voorschotten en verrekeningen	192.150	523.010
Bijdrage in de lasten van het boekjaar	(348.336)	(329.496)
Te betalen bureaunkosten	372.759	-
Saldo op 31 december	216.573	193.514
Totaal verschuldigd aan NOvAA en NIVRA	217.714	0

De afrekening van de bijdrage in de lasten van de commissie met de NOvAA gebeurde tot en met het boekjaar 2007 door het Koninklijk NIVRA, die alle lasten van de commissie had voorgeschoten. Het bedrag dat de commissie verschuldigd was aan het Koninklijk NIVRA was tot en met het boekjaar 2007 dan ook gelijk aan de bijdrage van de NOvAA in de lasten van de commissie zoals door het Koninklijk NIVRA voorgeschoten. Vanaf het boekjaar 2008 beheert de CEA zelf haar middelen en brengt zij elk kwartaal, bij wijze van voorschot, de lasten van de CEA in rekening aan de beide beroepsorganisaties. De afrekening vindt plaats op basis van de werkelijke lasten volgens de vastgestelde jaarrekening. Per 31 december 2008 is € 3.085 te veel in rekening gebracht aan de beroepsorganisaties (€ 1.944 aan het NIVRA en € 1.141 aan de NOvAA). De bureaunkosten 2008 van het NIVRA zijn pas in januari 2009 aan de commissie gefactureerd, waardoor dienaangaande een schuld resteert van € 214.629. Dit betreft de bureaunkosten ad € 372.759 minus de nog niet betaalde voorschottermijnen ad € 158.130.

Staat van baten en lasten

BATEN

(4) Bijdragen beroepsorganisaties

Wettelijk is bepaald dat de lasten van de commissie worden gedragen door het Koninklijk NIVRA en de NOVAA. Daarvoor is in het verslagjaar tussen de CEA en de beide beroepsorganisaties een verdeelsleutel overeengekomen, zoals onderstaand weergegeven.

	NIVRA 63%	NOVAA 37%
	€	€

De bijdrage in de lasten is als volgt berekend:

Totaal lasten commissie	552.915	348.336	204.579

(5) Financiële baten

	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €	Herziene begroting 2008 €	1-1-2007 t/m 31-12-2007 €

Rentebaten	6.275	0	0

Dit betreft de rentebaten van de Rentemeerrekening zoals die bij de Postbank wordt aangehouden.

LASTEN

(6) Bureaukosten

	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €	Herziene begroting 2008 €	1-1-2007 t/m 31-12-2007 €

Doorberekende bureaukosten	372.759	467.500	331.109

Betreft de met het Koninklijk NIVRA verrekenende kosten van de secretaris (0,9 fte) en twee stafmedewerkers (beiden 0,8 fte). Tevens zijn hierin begrepen de kosten van huisvesting, ict, p&o en vergaderruimten, die berekend worden per werkplek respectievelijk als een percentage van de doorberekende personeelskosten.

De kosten blijven achter bij de begroting omdat gedurende het boekjaar niet is voorzien in de vacature van vaktechnisch medewerker, die wel was begroot. De kosten zijn gestegen t.o.v. vorig boekjaar omdat in verband met opvolging een van de staffuncties, tijdelijk, dubbel vervuld is geweest. Daarnaast zijn de opslagpercentages die NIVRA hanteert bij de doorberekening van bureaukosten hoger dan oorspronkelijk voorzien en begroot.

(7) Commissiekosten

	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €	Herziene begroting 2008 €	1-1-2007 t/m 31-12-2007 €
Vergoeding commissieleden	82.425	110.000	108.050
Reis- en verblijfkosten	<u>19.043</u>	<u>27.500</u>	<u>6.304</u>
Totaal	<u>101.468</u>	<u>137.500</u>	<u>114.354</u>

Betreft honoraria en reis- en onkostenvergoedingen van de commissieleden voor de vergaderingen en andere bijeenkomsten van de CEA.

De commissiekosten zijn lager dan begroot, omdat de commissie dit jaar geen activiteiten heeft verricht met betrekking tot het toezicht op de eindtermen van de praktijkstage. De vergaderingen en overige activiteiten zijn in overeenstemming met de begroting.

De reis- en verblijfkosten in de begroting zijn te hoog geschat. De stijging van deze kosten ten opzichte van vorig boekjaar wordt veroorzaakt door een reis van een delegatie van de commissie aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen en Curises te Curaçao ten behoeve van de beoordeling ter plaatse van de aanvraag van een aanwijzing van de accountantsopleiding aldaar.

(8) Overige lasten

	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €	Herziene begroting 2008 €	1-1-2007 t/m 31-12-2007 €
Advieskosten	70.286	30.000	50.341
Vergoeding subcommissies	5.114	15.000	8.304
Vergaderkosten	1.162	11.000	5.440
Diverse kosten	<u>8.401</u>	<u>45.000</u>	<u>13.462</u>
Totaal	<u>84.963</u>	<u>101.000</u>	<u>77.547</u>

De overige lasten blijven beneden de begroting omdat, door het ontbreken van ervaringscijfers, voorzichtigheidshalve een ruim bedrag aan onvoorziene kosten was opgenomen. De advieskosten daarentegen zijn beduidend gestegen ten opzichte van voorgaand boekjaar en aanzienlijk hoger uitgekomen dan begroot. Dit betreft voor het merendeel juridische advieskosten die zijn gemaakt voor bijstand in een bezwaar- en beroepsprocedure betreffende een aanvraag voor een verklaring van vakbekwaamheid.

MAZARS

ACCOUNTANTS EN BELASTENADVISEURS
MAZARS FAARDEKOOPER NIGERIA BV

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden

OVERIGE GEGEVENS

MAZARS
ACCOUNTS AND TAX SERVICES
MAZARS FARRUKHOOPERS INDIA PVT. LTD.
Gewaarmerkt voor identiteitsgegevens

MAZARS

Aan: De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding
Amsterdam

ACCOUNTANTSVERKLARING

OPDRACHT

Wij hebben de jaarrekening 2008 van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2008 en de staat van baten en lasten over 2008 met de toelichting gecontroleerd.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE COMMISSIE

De commissie is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "organisaties zonder winststreven". Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

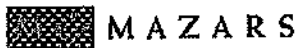
Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die de commissie heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

ACCOUNTANTS · BELASTINGADVISEURS · MANAGEMENT CONSULTANTS
KONINGINNEGRACHT 15 · POSTBUS 11655 · 2502 AR DEN HAAG
TEL: 070 33 15 715 · FAX: 070 38 52 536 · den.haag@mazars.nl

MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMAN N.V.
STATUTAIR GEVESTIGD TE ROTTERDAM (KVK ROTTERDAM NR 24389296)

MEMBER
GLOBAL ALLIANCE OF
INDEPENDENT FIRMS

Commissie Eindtermen Accountantsopleiding
Amsterdam

ORDEEL

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding per 31 december 2008 en van het resultaat over 2008 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven".

Den Haag, 25 maart 2009

MAZARS/PAARDEKOOPER HOFFMAN N.V.

N.W.A. van Nuland RA

Overzicht (neven)functies voorzitter en leden CEA per 31-12-2008

Drs. L.E.H. Vredevoogd, voorzitter:

- Voorzitter Raad van Advies van het Von Siebold huis in Leiden;
- Voorzitter Raad van Toezicht van de Nederlandse Hartstichting, Den Haag;
- Lid geschillencommissie medezeggenschap universiteiten.

Prof.dr. Ph. Wallage RA, plaatsvervangend voorzitter:

- Partner door middel van B.V. KPMG, Amstelveen;
- Hoogleraar accountantscontrole master en postmasteraccountancy UvA;
- Bestuurslid van: Bregstein stichting, Netherlands Institute of Corporate Governance, Muziekschool Alphen a/d Rijn;
- Lid RvC AMS BV, Schiphol;

Prof.dr. P.W.A. Eimers RA, lid:

- Partner door middel van B.V. PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Amsterdam;
- Directeur PricewaterhouseCoopers Certification B.V., Amsterdam;
- Vice-voorzitter Commissie Controlevraagstukken en Richtlijnen, Koninklijk NIVRA, Amsterdam;
- Hoogleraar Auditing, Vrije Universiteit te Amsterdam
- Lid College van Kerkrentmeesters, Protestantse Gemeente te Doorn

H. Moesbergen AA, lid:

- Zelfstandig gevestigd als adviseur door middel van B.V., Woerden;
- President-commissaris De Sluis-groep N.V., Woerden;
- Voorzitter VSB-fonds, Woerden;
- Voorzitter Diabetes Vereniging Nederland, afdeling Woerden en omstreken;
- Penningmeester van de Stichting L(aat) E(sther) T(ennissen), Woerden (Olympisch kampioene rolstoeltennis);
- Penningmeester Stichting Vrienden van het Kasteel, Woerden;
- Lid commissie van aanbeveling Vereniging Terminale Thuiszorg, Woerden;
- Commissaris Stichting Woonbelangen Weldegebied, Woerden;
- Bestuurslid Stichting Foundation docdata payments.

M. Koestering AA, lid:

- Lid door middel van B.V. van de maatschap YKV accountants & adviseurs, Alphen aan den Rijn;
- Directeur Thokoya Vastgoed B.V., Alphen aan den Rijn;
- Venoot van VOF Sportsmediation, Nieuwerkerk a/d IJssel;
- Lid commissie educatie van het SRA.

Samenstelling subcommissies

Commissie Onderhoud eindtermen

Prof. J.C.A. Gortemaker RA, voorzitter
Drs. J. Cluitmans (AC-scholenoverleg)
Prof.dr. T.L.C.M. Groot (wo)
F. van Luit AA (Vaac)
Mw. prof.dr. G.C.M. Majoor RA (wo)
J.F.M. van Oostrum (AC-scholenoverleg)
J.P.M.J. Leerentveld RA RE (CEA, tevens secretaris)
Mw. drs. J. Dankbaar (CEA, secretariële ondersteuning)

Beoordelingscommissie i.h.k.v. aanvragen verklaring van vakbekwaamheid

Voor aanvragen uit hoofde van artikel 78 Wra:

Prof.dr. A.J. Bindenga RA (voorzitter PWA)
Prof. J.C.A. Gortemaker RA (plaatsvervanger Bindenga)
J. Buchel (secretaris educatie NIVRA)

Voor aanvragen uit hoofde van artikel 57 Waa:

Drs. J.G.D. Helj AA (voorzitter raad voor de praktijkopleiding NOVAA)
Drs. T.R. Lulnstra (beleidsmedewerker educatie NOVAA)

Adviescommissie bezwaarschriften

Prof. dr. J.C.K.W. Bartel (voorzitter)
Prof. W.P. Moleveld RA (RA-vertegenwoordiger)
Drs. A.A.V.M. Otten AA (AA-vertegenwoordiger)

MAZARS

ACCOUNTANTEN BUREAU
MAZARS FAARDEKOOPER NOVAA NV

Gewaarmerkt voor identiteitsdoeleinden

Overzicht opleidingen die per 31 december 2008 beschikken over een aanwijzing

Bij overgangsmaatregel was in de wet (artikel 83 Wta) bepaald dat een verklaring van gelijkwaardigheid van het voormalige examenbureau AA en het voormalige examenbureau RA gold als aanwijzing in de zin van artikel 56 Waa respectievelijk artikel 69 Wra, totdat het accreditatieorgaan, bedoeld in artikel 5a.2, eerste lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Whw), voor de betreffende opleiding een onherroepelijk accreditatiebesluit als bedoeld in artikel 5a.9, vierde lid Whw heeft genomen, of de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding een onherroepelijk besluit omtrent de aanwijzing van de betreffende opleiding heeft genomen. Een verklaring van gelijkwaardigheid van de voormalige examenbureaus AA en RA was tot uiterlijk 31 december 2008 geldig.

Studenten van opleidingen die per 31 december 2008 niet beschikken over een accreditatie van de NVAO en aanwijzing van de CEA, komen niet in aanmerking voor inschrijving in het accountantsregister.

Overzicht aanwijzingen bekostigde en niet bekostigde hbo-accountantsopleidingen per 31 december 2008

Bekostigde opleidingen		Initieel (bachelor accountancy)	Postinitieel (postbachelor AA)
Hogeschool		NVAO accreditatie tot	CEA aanwijzing tot
1	Hogeschool Arnhem/Nijmegen	01-01-15	1-1-2009 t/m 31-12-12
2	Avans Hogeschool Breda	01-01-15	n.v.t.
3	Avans+ Breda	n.v.t.	1-1-2009 t/m 31-12-12
4	Avans Hogeschool Den Bosch	01-01-15	n.v.t.
5	Fontys Hogeschool Eindhoven	01-01-14	1-1-2009 t/m 31-12-12
6	Haagse Hogeschool	01-01-15	1-1-2009 t/m 31-12-10
7	Hanze Hogeschool Groningen	01-01-15	1-1-2009 t/m 31-12-12
8	Hogeschool voor Economische Studies Amsterdam (HES/HVA)	01-01-15	1-1-2009 t/m 31-12-12
9	Hogeschool INHOLLAND Alkmaar	31-12-14	n.v.t.
10	Hogeschool INHOLLAND Diemen	31-12-14	1-1-2009 t/m 31-12-12
11	Hogeschool INHOLLAND Rotterdam	31-12-14	n.v.t.
12	Hogeschool INHOLLAND Rotterdam/Paramaribo	17-03-14	n.v.t.
13	Noordelijke Hogeschool Leeuwarden	01-01-15	1-1-2009 t/m 31-12-12
14	Hogeschool Rotterdam	01-01-15	1-1-2009 t/m 31-12-12
15	Saxion Hogeschool Deventer/Enschede	01-01-15/01-01-14	1-1-2009 t/m 31-12-10
16	Hogeschool Utrecht	01-01-15	1-1-2009 t/m 31-12-12
17	Christelijke Hogeschool Windesheim	22-03-13	1-1-2009 t/m 31-12-12
18	Hogeschool Zuyd Sittard	01-01-15	1-1-2009 t/m 31-12-12
Niet bekostigde opleidingen		Initieel (bachelor accountancy)	Postinitieel (postbachelor AA resp. fase 1 en 2)
Hogeschool		NVAO accreditatie tot	CEA aanwijzing tot
19	Bedrijfshogeschool Fontys Eindhoven	n.v.t. ¹	1-1-2009 t/m 31-12-12
20	Hogeschool LOI	01-01-12	1-1-2009 t/m 31-12-12
21	Markus Verbeek/Praehop	10-09-13	1-1-2009 t/m 31-12-12
22	NOVA beroepsopleiding	n.v.t. ¹	1-1-2009 t/m 31-12-12

¹ De vooropleiding is buiten beschouwing gelaten omdat vanuit meerdere bacheloropleidingen (bijv. bedrijfsconomie of SPQ) in de vervolgopleiding kan worden ingestroomd.

Overzicht aanwijzingen universitaire accountantsopleidingen per 31 december 2008

Universiteit		Initieel (master)	Postinitieel (postmaster)
		NVAO accrediteert tot	CEA-aanwijzing
1	Universiteit van Amsterdam	12-04-2011	Post-Master Accountancy van 1-1-2008 t/m 31-12-2011
2	Erasmus Universiteit Rotterdam	13-02-2011	Postinitieel Accountantsopleiding van 1-1-2008 t/m 31-12-2011
3	Rijksuniversiteit Groningen	14-02-2011	Postmaster Accountancy Opleiding van 1-1-2008 t/m 31-12-2011
4	Universiteit Maastricht	31-12-2013	Opleiding tot Registeraccountant van 1-1-2008 t/m 31-12-2011
5	NIVRA-Nyenrode School of Accountancy & Controlling	01-01-2014	Postmaster RA-opleiding van 1-1-2008 t/m 31-12-2011
6	Universiteit van Tilburg	14-02-2011	Opleiding tot Registeraccountant van 1-1-2008 t/m 31-12-2011
7	Vrije Universiteit	29-04-2010	Postgraduate Accountants-opleiding van 1-1-2008 t/m 31-12-2011
Universiteit		Initieel (bachelor en master)	Postinitieel (postmaster)
		CEA-aanwijzing	CEA-aanwijzing
8	Universiteit van de Nederlandse Antillen ²	Zie voetnoot 2	Zie voetnoot 2

¹ De bacheloropleiding is buiten beschouwing gelaten omdat vanuit meerdere bacheloropleidingen in de masteropleiding kan worden ingestroomd.

² De CEA heeft pas op 23 februari 2009 een besluit genomen over de aanwijzing van de accountantsopleiding van de Universiteit van de Nederlandse Antillen. Het aanwijzingsbesluit van de CEA ziet uitsluitend op de accountantsopleiding in de overgangssituatie die is ontstaan door het verbreken van de samenwerkingsovereenkomst tussen UNA en Curises per 1 november 2008. De overgangssituatie betreft alleen studenten die voorafgaande aan de cut-off datum van 1 november 2008 bij Curises waren ingeschreven voor de accountantsopleiding. Curises verzorgde tot 1 november 2008 - in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de UNA - de Master of Science Accounting met afstudeerrichting Accounting & Assurance (masterfase) en afstudeerrichting Registeraccountant (postmasterfase). De aanwijzing betreft de Master of Science in Accounting, afstudeerrichting Accounting & Assurance van 24-2-2009 t/m 23-2-2013, uitsluitend voor de overgangssituatie en de Master of Science in Accounting, afstudeerrichting Registeraccountant van 24-2-2009 t/m 23-2-2013, uitsluitend voor de overgangssituatie.

MAZARS
 ACCOUNTANTS EN BELASTING ADVISORIS
 MAZARS SAARDERKOPPERHOUTSEAN NV
 Gewaarsmarkt voor identiteitsaangelegden